

Oponentský posudek

**Sochařské centrum v Hořicích v Podkrkonoší –  
fenomén českého uměleckého výstavnictví počátku 20. století**

Mgr. Jana Cermanová

Rigorózní práce FF UK, Praha 2007

Předložená práce se zabývá uměleckým výstavnictvím – na příkladě sochařského centra v Hořicích autorka pojala za cíl rekonstruovat (a) způsoby a vývoj prezentace uměleckých předmětů a (b) nositele této profesionalizace výstavnictví v první třetině 20. století.

K přednostem práce patří skutečnost, že se autorka neomezila na vývoj uměleckých forem, které by sugerovaly autonomní život představ či idejí, nýbrž že naopak zakomponovala umělecké formy do složitého přediva sociálních vztahů, vyjednávání mezi různými skupinami, materiálními možnostmi profesionalizace atd. Práce dle mého soudu působí nejpřesvědčivěji zejména tam, kde se autorce daří ukázat umělecké kruhy jako sociální skupinu se zvláštními zájmy, hodnotovými představami a hegemoniálními nároky: ve výstavnictví (či obecně ve způsobech veřejné reprezentace „vyšších“ hodnot a cílů) se autorce podařilo najít důležitý indikátor proměňujících se hierarchií české národní společnosti. Práce rovněž vyniká empirickou pečlivostí zpracování a vysokou kultivovaností vyjadřování. Předložený text prozrazuje, že bohaté empirické práci stojí za základ nejen autorčina systematickosti, nýbrž i osobní vztah k hořickému uměleckému centru a kulturní krajině.

Práce se opírá o široké spektrum pramenů – autorce je v tomto ohledu třeba přiznat výrazný smysl pro badatelskou komplexnost. Prameny úředního charakteru jsou zde doplněny o cenné materiály osobní povahy (pro rekonstrukci vazeb, vyjednávání), o regionální tisk (postavení „školy“ v regionu) či o katalogy a výroční zprávy muzea (pro postižení sebelegitimizace).

Těsná vazba k pramenům má však kromě svých nepochybných výhod – blízkosti k věci, jemné a pečlivé rekonstrukce předmětu – samozřejmě i své nevýhody: v předložené práci bych je viděl zejména v ne vždy dostatečném kritickém odstupu od látky. Hned v úvodu práce například přeci jen překvapí, že autorka nevyprofilovala klíčovou otázku: že vymezení *tematického pole* nedoplnila o jasnější *analytické zaměření* zkoumání a o představení

*pojmových nástrojů*, s nimiž pracuje. Čtenář tak o cíli zkoumání (tedy: způsoby a nositelé profesionalizace výstavnictví) dostává jasnější představu až v průběhu práce. I v líčení samém se pak autorka na důležitých místech jakoby zalekla interpretačních možností, které ji prameny skýtaly – například výběr umělců pro výstavy a pozvánky k přednáškám, které byly s výstavami spojeny (s. 34-36), umožňovaly rekonstruovat síť „vlivu“, které škola vytvářela; analýza slavnosti otevření a jejího vysoce sakralizovaného jazyka (s. 54n.) například otvírala průhled do hodnotového založení projektu, jimž česká národní elita snažila etablovat své zájmy a vliv; analýza posudkového řízení pro novou budou galerii (s.75-77) zas nabízela možnost postižení pravidel a strategií vyjednávání o důležitých otázkách atd. Netvrdím zde samozřejmě, že bylo zapotřebí se vydat všemi těmito směry (jistě by to ani nebylo v prostoru rigorózní práce vše proveditelné); domnívám se však, že se autorčin důraz na spíše konvenční biografický přístup (s. 25-29, s. 36-43 aj.) stal určitým korzetem výkladu, bránícím plně rozvinout sociálněhistorickou dimenzi analýzy.

Je však zároveň velmi potěšitelné, že se autorka pokusila o volnou komparaci s anglickým prostředím, která umožnila naznačit význam hořického fenoménu v širším evropském kontextu. Jen jsem úplně nepochopil, proč tak neučinila v samostatné kapitole, nýbrž v závěru práce, který se pro analytický doplněk dle mého soudu příliš nehodí.

Nejvýraznější přínos předložené práce spočívá v postižení *profesionalizace výstavnictví* v českém prostředí a v rekonstrukci *ideálu umělce a uměleckého díla*, který byl součástí dotvářející se české národní společnosti. Bude-li autorka usilovat o rozvíjení tohoto nesmírně důležitého souboru otázek, je dle mého názoru zapotřebí ji v tom podpořit. Předložená práce nepochybně splňuje intelektuální i badatelské nároky, spojené s prací tohoto typu, a proto ji rád doporučuji k úspěšné obhajobě.



PhDr. Michal Pullmann, PhD.

*N. Pullm, 19. 11. 2007*